

BUITEN

19^E JAARGANG N^O. 44.

ZATERDAG 31 OCTOBER 1925.

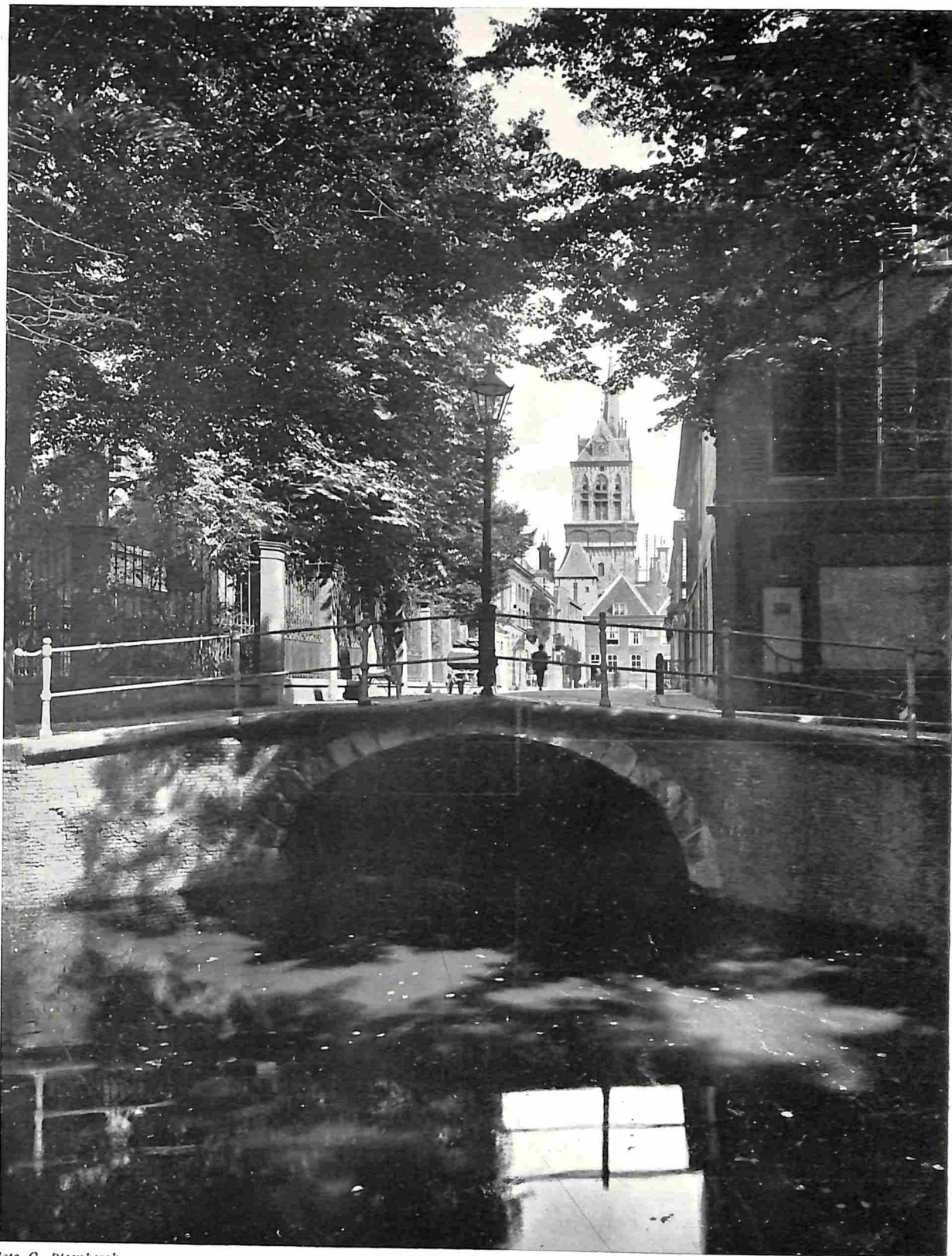

Foto C. Steenbergh.

GEZICHT VAN DE OUDE DELFT OP DEN STADHUISTOREN TE DELFT.

Redacteur; Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

GEZICHT VAN DE OUDE DELFT OP DEN STADHUIS-TOREN TE DELFT, ILLUSTRATIE.	BLZ. 517
MARIANNE HOOGLAND, DOOR MARIE VAN ZEGGELEN (18).	„ 518
HET VUISTRECHT BIJ DE ESKIMO'S, NAAR HET DEENSCH VAN KNUD RASMUSSEN, GEÏLLUSTR. BLZ. 520—522	
IN ALASKA (SLOT), UIT HET DEENSCH VAN EJNAR MIKKELSEN	BLZ. 522
ROOSENBURGH EN DE MALIEBAAN, DOOR J. SCHUITEMAKER Cz., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 523—525
DIEREN ALS SIMULANTEN, DOOR S. B.	BLZ. 524
MENANGKABAU, DOOR P. T. W., GEÏLLUSTREERD BLZ. 526—527	
„GROOTE” VOORTEKENEN, DOOR O.	BLZ. 526
OP LEVEN EN DOOD, NAAR HET ENGELSCHE DOOR CHLS. G. D. ROBERTS (26).	„ 527
IN DEN IJDOORNPOLDER BIJ DURGERDAM, ILLUSTR. „	528

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

MARIANNE HOOGLAND

door

18) MARIE VAN ZEGGELEN.

„**M**AAR dat jij zeker uit die sleur kunt halen. Poëzie is overal.”
„O, ja, maar ik vind dat er nog wel iets anders in de wereld te doen is dan een advocatenkantoor uit de sleur te halen...”

„Wat wil je dan, David?” vroeg de Vader.

„Ik wil de wereld in, vader, 't liefst om die wereld weer voor 't voetlicht te brengen — het tooneel —”

„David!” Het was moeder Antje die opstond, de hand van oma nog in de hare. David! Zij zag naar haar man die nog altijd met gebogen hoofd zat en nu langzaam het hoofd oprichtte.

Zijn oogen ontmoetten die van zijn zoon.

„Het.....”

„Het tooneel!”

Er lees iets van vroeger voor den geest van Wijbrand Hoogland. Het was zijn jonge vrouw, David's moeder, wier eenig genot het tooneel was geweest; dit genot had hij haar moeten weigeren, omdat hij als jong predikant niet naar een tooneelvoorstelling kon gaan. Nog zag hij haar zachte glimlach, nog hoorde hij haar stem. „'t Is goed, Wijbrand, als jij niet gaat, danga ik ook niet.” Nu sprak de stem van haar kind. Het tooneel!

Niemand durfde een woord te spreken vóór Wijbrand Hoogland zijn zoon geantwoord had. Marianne was zachtjes opgerezen en zij ging achter Vader's stoel staan, zoodat zij in David's gezicht zag. Nu wist zij! nu begreep zij! Een pijn trok door haar hart. Wat wilde David? Wilde hij dát wat ook haar trok, geheimzinnig en ver, wilde hij den droom van het leven en niet het leven zelf? Zou zij ooit dit durven wat hij nu deed?

„Het tooneel?” herhaalde eindelijk dominé Hoogland. „Wil jij naar het tooneel? — wil jij acteur worden?”

„Ja vader, dat wil ik, al zoo lang, en ik kom uw toestemming

vragen, nu, nu ik bewezen heb dat ik wel heb willen studeeren.... laat mij nu mijn weg gaan.....”

„Dus daarvoor,” zeide dominé Wijbrand, de oogen gericht naar den zonneshijn die buiten op het plaatsje straalde, „daarvoor heb ik je laten gaan — dit is het slot van je studietijd. Mijn zoon gaat acteur worden.”

„Ik vraag uw toestemming” zeide David.

„Je vraagt mijn toestemming! Je bent meerderjarig, je behoeft die niet meer.”

„Dat is waar, vader, maar toch wil ik zoo graag uw toestemming.”

Hij was opgestaan en kwam met zijn uitgestoken hand op zijn vader toe.

„Hoe is 't mogelijk, jongen!” barstte oom Willem los. „Toestemming vragen voor zoo iets! Jij bij het tooneel! jij die een opvoeding hebt gehad om je op een hogere sport in de wereld te brengen! Je gaat willens en wetens omlaag. Het tooneel is een mooi ding, maar je hoort er niet. Het is een omgeving die je omlaag trekt. — Wil ik je een voorstel doen, gemeend, werkelijk? Kom als rechtskundig adviseur bij mijn vereeniging. Zodoende ben je in Haarlem en je krijgt later de plaats van den ouden advocaat Breeberg die nu al bij de zeventig is. Zal ik voor zorgen. Je plaats is klaar. David, jongen, ik heb geen kinderen, je weet 't.....”

Hij stak hem de hand toe. David vatte die. „Oom, u bent goed, ik ben u dankbaar, maar u begrijpt me misschien niet. Al mijn liefde is bij het tooneel. Ik wil er heen.....”

„Hij wil er heen, hoor je 't niet?” zeide dominé Hoogland.

Hij stond op. „Hij wil er heen. Ik kan hem niet weerhouden, Ik zal er over denken, David. Kom straks in mijn kamer.”

Hij ging de geopende tuindeur uit. Op het plaatsje lag in het restje zonneshijn Teun de hond, Teun die altijd om zijn baas Tom treurde. Het dier stond op en volgde dominé Hoogland.

Moeder Antje legde haar hand op David's arm. „David, jongen, bedenk je, als je van je vader houdt, dan doe je dát niet. Het is z'n dood.”

„Zou u 't schilderen kunnen laten, moeder Antje, als vader het vroeg?”

„Als 't om zijn welzijn was, natuurlijk, zeker!”

„O! u zoudt geen penseel meer gebruiken en geen verf, nee, maar u zoudt toch niet kunnen laten te zien — te zien, moeder, met w schildersoogen! U zoudt er aan denken! en dat denken eraan zou U veel verder van hem voeren, dan het doen!”

Moeder Antje zweeg en Marianne stond opeens naast David.

„O, Moes en oma en Grootpa, oom, u moet allemaal David helpen, hij kan niet anders dan.....”

„Dan je vader een groot verdriet aandoen”, zeide oom Willem, „en de heele familie blameeren! Een Hoogland op de planken; dat gaat niet, David!” David haalde de schouders op en ging met gebogen hoofd het atelier uit.

Oma had Marianne's hand genomen en legde die met een streeling op haar arm en Marianne voelde, dat Grootpa haar andere hand nam en die op zijn arm legde. „Kom, laten wij maar eens naar de kippetjes gaan kijken”, zeide hij. Moeder Antje bleef verslagen op de sofa zitten en oom Willem barstte uit: „Hij is gek, de jongen! hij is volslagen gek!”

In het achterzaaltje van den kunsthandel Couvée was een tentoonstelling geopend der werken van Floris Beekman. Mevrouw Hoogland legde zelf de laatste hand aan de plaatsing der nummertjes. Het was Floris' eerste tentoonstelling in den Haag en zij wilde eer inleggen met haar protégé. De jonge schilder trof het prachtig, want het winterseizoen kon men niet geopend noemen en hij was dus een der eerste exposanten.

„Ik heb Marianne gevraagd, dadelijk van de academie hierheen te komen,” zeide ze, „dangaan we samen naar huis. Vindt je niet dat de boom met 't hek daar eigenlijk wat te donker hangt, Floris?”

Floris hief het hoofd op. „Ja, ja zeker, veel te donker.”

„Had je 't ook gezien? waarom zeg je dat dan niet? Willen we 't nog even veranderen en wat dan in de plaats?”

„Wat in de plaats, meent u, e....de boom met 't hek.” „Floris!” zeide mevrouw Hoogland en ze wendde nu het hoofd om naar den jongen man. „Hoe heb ik 't met je? De boom met 't hek hangt te donker! wat moet er in de plaats vraag ik en je zegt: de boom met 't hek. Is dat al artisten abstractheid?”

„Och, pardon, natuurlijk ja! ik... vergiste me... waar zullen we dan de boom met 't hek hangen?" Hij trad wat achteruit. „Vindt u het eigenlijk wel te donker daar?"

„Je vond 't zelf ook."

„Vond ik 't zelf? ik dacht dat u zei....."

„Lieve deugd, jongen, wat ben je vandaag bijzonder artistiek! Als het in de hondsdagen was zou ik denken dat de warmte je te pakken had, maar 't is al October en er waait een frissche wind! Nu, wat wil je, niet veranderen? Als we dat geitenstalletje er eens hingen, daar zit zoo'n lichte lucht in, 't is licht van zich zelf."

„Ja, ja uitstekend!" vond Floris en ijverig ging hij aan den slag de twee schilderijen van de haken te nemen om ze ieder op hun nieuwe plaats te hangen.

„De nummertjes ook, anders klopt de catalogus niet, Floor."

„Dank u, zoo, nu hangt 't wel goed? Hoe laat....."

„Kwart over twaalf."

„Nee moeder Antje, dat meen ik niet. Hoe laat gaat u.....hoe laat komt Marianne?"

„O, ze kan om kwart over twaalf hier zijn als ze vlug is."

Floris zag op zijn horloge. „Ik zou nog even die kwasten halen, u weet wel, in de Papestraat. Als ik nu ga dan hoef ik van middag niet weet u — en... u wacht maar niet op me, niet waar? Ik weet niet precies....."

„Hé, kan je niet wachten tot Marian er is? Ik zou zoo graag hebben dat je haar eersten indruk zag van alles hier."

„O! ja, jawel.....ook misschien maar beter dat ze de dingen ziet als ik er niet bij ben!"

„Maar Floris, wat ben je vreemd van morgen. Vroeger was je er zoo op gesteld dat 't kind je werk zag. Je vond haar opmerkingen altijd zoo raak en origineel, kan het je opeens niet meer schelen? Ik weet dat zij 't niet aardig zal vinden als je weg bent."

„Marianne is veranderd, moeder Antje," zei Floris en hij ging naast Mevrouw Hoogland zitten die op de rotonde had plaats genomen. „Heusch, ze is veranderd, vooral tegenover mij, alle vertrouwelijkheid van vroeger is weg."

Moeder Antje legde haar hand op de zijne. „Dat heb je mis, Floor. Mariannetje denkt over jou precies als vroeger, ja, ja, dat is heusch zoo, maar ze is heelemaal onder den indruk van het voorgevallene met David. Ik weet niet wat ik er aan doen moet. Sedert de jongen weg is, is 't kind nergens toe te krijgen geweest. De heele zomervacantie heeft ze niet uit gewild. Ze was te logeeren gevraagd op Klein Hove in Haarlem waar ze zoo dol graag was, ze bedankte, bij jou ouders op Lindenhof, 'r ideaal, ze bedankte, bij oom en tante Doornbos in Brussel, ze bedankte. Ze treurt om David precies zoals Teun treurt om Tom, maar die komt nu gelukkig gauw....."

„Misschien zal Tom Marianne wel wat opbeuren."

„Geloof je? Ik weet 't niet, Floor. Ik verwacht er niet veel van. Marianne houdt veel van Tom, maar er is altijd iets van den ouden plaaggeest in hem; als die weer te voorschijn komt, kan het juist Mariannetje prikkelen. Ze is niet gemakkelijk, neen, neen, ik verzeker je, ze is niet gemakkelijk! jij kent 'r van haar beste zij!"

„Ze is een karakter."

„Jawel, een karakter, goed, maar voor de omgeving is zoo'n karakter niet altijd prettig. Jij begrijpt 'r, jij weet 'r beste eigenschappen te voorschijn te roepen en daarom wilde ik juist zoo graag dat jij me hielp haar wat afleiding te bezorgen. Die afleiding vindt ze alleen in 'r werk. Als ze schildert, vergeet ze alles en daarom heb ik jou nodig."

„Hoe moet dat dan, moeder Antje? 't Is te koud om samen buiten te werken."

„Natuurlijk en daar zou ze nu ook geen tijd voor hebben nu ze op de academie is. Ik weet 't zelf ook nog niet precies, ik dacht dat jij wel iets zoudt kunnen verzinnen, maar als je er geen kans toe ziet, dan is 't wat anders, Floor, dan is 't wat anders, dan moet je 't niet doen."

Floris' jong gezicht stond peinzend. Moeder Antje begreep niet wat ze aan hem had. Vroeger was hij de hartelijkheid en behulpzaamheid zelf geweest en de laatste maanden scheen er over hem ook al een geslagenheid te zijn gekomen. Zelfs de opzet van deze tentoonstelling was niet zijn werk, maar dat van moeder Antje geweest. Floris scheen even goed een zetje noodig te hebben als Marianne. Als dat waar was, waren Floris en Marianne geen opbeurend gezelschap voor elkaar. Daar stond tegenover dat ze een gemeenschappelijk talent hadden, de schilderkunst. Marianne

inspireerde Floris, dat had ze dadelijk gemerkt, en Floris verzachtte Marianne. Hij had een grooten invloed ten goede op het kind. In daar Floris bleef zwijgen, zeide ze nog: „Jij kunt alles van 'r gedaan krijgen, als het nu eens zoo ver kwam dat ze thuis niet altijd zoo liet merken hoe ze David mist. Het is voor haar vader zoo bedroevend, want in zijn hart mist hij zijn zoon erg. Als Marianne hem nu maar wat opbeurde! maar neen, het verwijt staat op 'r gezicht te lezen. En dominé Hoogland, Floris, had toch niet anders kunnen handelen. Stel je voor dat je alles gedaan hebt je zoon een goede opvoeding te geven, dat je hem hebt laten studeeren, dat hij toont een goed hoofd te bezitten en dat de slotsom is dat hij zegt: Vader ik dank je wel, maar ik wensch niet den weg te gaan die me met zooveel zorg is voorbereid, ik ga naar het tooneel! Het is toch volkomen te begrijpen dat de vader dan zegt: Jongen, ga je gang, maar bij mij zet je geen voet meer in huis totdat..."

„Totdat?" herhaalde Floris op vragenden toon.

„Totdat, ja, totdat je het verkeerde inziet."

„Dat kan heel laat zijn, moeder Antje, maar 't kan ook nooit gebeuren."

„Het moet eens gebeuren, Floris. Hoort een fijne jongen als David nu op een tooneel thuis?"

„Helaas nog niet, maar als fijne menschen als David er zich thuis gaan voelen dan zal het tooneel heel wat meer beteekenen dan nu."

„Dat laat ik buiten bespreking, Floris, 't kan zijn, ja 't zal zeker zoo zijn, vraag niet hoeveel slachtoffers dat dan gekost zal hebben! David moet zich ongelukkig gaan gevoelen in zoo'n omgeving en als ik aan zijn vader denk, Floor, dan komen de tranen in m'n keel, geloof me, want David heeft hem al zooveel verdriet gedaan. Door hem is zijn poëzie dood, zijn eigen groot genot. Hij is geknakt na dien tijd. Nooit had ik gedacht dat een man als mijn Hoogland zich dat geschrijf van de jongeren zoo zou hebben aangetrokken."

„Moeder Antje, dat pleit voor hem. Ik heb 't dadelijk gezien, er is geen waarlijk nederiger mensch dan dominé Hoogland; daarom juist staat hij zoo hoog. Ik heb 'm altijd bewonderd. Hij kent de zelfcritiek."

„O te veel! te veel, Floris. Werkelijk, ten opzichte van David had hij heusch wel wat ingenomener met zich zelven kunnen zijn. Neen, David zal 't zich later berouwen dat hij zoo was — daar is Marianne, laten we zijn naam maar niet noemen."

Floris zag Marianne's bruinen najaarsmantel met de licht grijze revers, het bruin fluweelen mutsje met een groote lichte pompon tegen het goudbruine haar (hoe goed kende hij dit geheel, daar hij het iederen dag onder de kolommen van het academiegebouw bespiedde) door den boekhandel van Couvée naderen, waarachter het kunstzaaltje gelegen was.

Marianne had een kleur, en door den sterken wind buiten sprongen er vele korte lokken rondom haar gezicht. „Dag Moes, dag Floor" en toen een: „O! wat veel! neen maar, die heele zaal van jou!"

„Ik wacht de critiek," zei Floris, „daar is veel bij dat je al kent."

„O ja zeker, daar is de boerderij van Vink, en daar dat ouwe hek een eind verderop, waar die brem groeide, en daar de boom die ik ook geteekend heb! Heel mooi."

Floris dacht er bij: „En waar onze naam in gesneden is, maar dat herinnert ze zich niet eens, dat was voor haar een grapje.....voor mij....."

„Hoe vindt je dat de boom met 't hek hangt?" vroeg moeder Antje.

„Prachtig, heel mooi."

„Je zegt maar: prachtig, heel mooi, waar blijft je critiek, Marianne," zei Floris ongeduldig, „je meent niets van dat prachtig, heel mooi! 'k zou liever willen dat je alles je rug toedraaide dan....."

„Als ik 't zoo meen?" vroeg ze, maar ze ging nu bedaard zitten, en terwijl moeder Antje haar mantel en haar voile om haar hoed vastknoopte keek ze scherp rond „Als je 't dan weten wilt, Floor, die daar is goed, da's een sterk ding, van vroeger hè? en dat, dat vind ik bijzonder van kleur, 't voorgrondje... ook van vroeger?... maar verder, ik vind 't andere allemaal slapper, je hebt thuis gewerkt, de pit zit er niet meer in van je buitenschetsen, o ja, die, die wel! hè Floor, die is mooi, frisch. Is die van nu, pas?"

„Pas, maar heelemaal buiten gedaan."

„Natuurlijk, daar zit 't hem in."

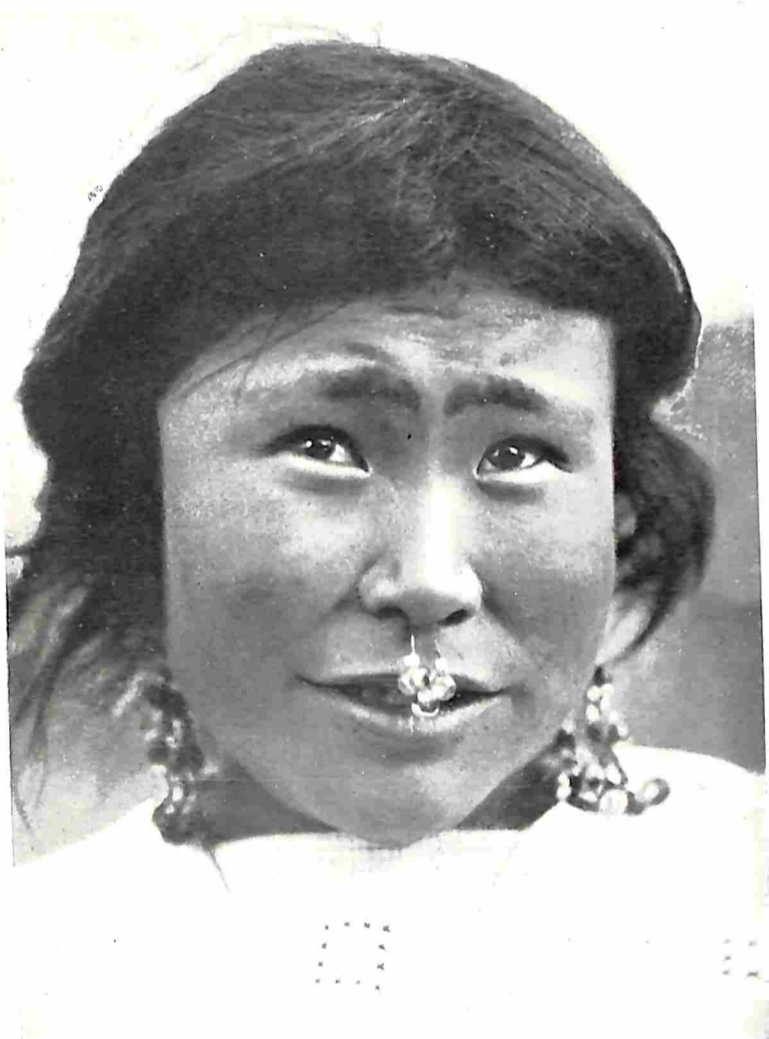
(Wordt vervolgd).

Copyright by Gyldendalske Boghandel, Berlin, 1925.

AVOND IN ALASKA.

HET VUISTRECHT BIJ DE ESKIMO'S.

Copyright by Gyldendalske Boghandel, Berlin, 1925.

ESKIMO-MEISJE.

TOT DE VELE ESKIMO'S, DIE NOG GEHEEL ONBESCHAAFD ZIJN, BEHOORT HET HIERBOVEN AFGEHEELDE MEISJE MET HAAR EIGENAARDIGE NEUS- EN OORSIERADEN. MERKWAARDIG, DEZE VERSIERINGSPOGING ONDANKS DE VROUWENSCHAARSCHTE!

„DE vrouwen brengen ons ter wereld — de vrouwen brengen ons de levensvreugd — voor de vrouwen dooden wij elkaar gaarne.” — Bij deze woorden keerde ik mij snel om, en ik zag Inorajuk, een man van den stam der Ilivilemio's, van wien ik niets anders wist dan dat zijn vrouw kort geleden door een anderen stam was geroofd. — Inorajuk kruipt dicht bij mij en vervolgt: „En nu kom ik je dringend vragen, vreemdeling, om mij te helpen mijn vrouw terug te krijgen, want als ik zelf daarvoor zorgen moet, zullen vele mannen sterven, eer ik mijn doel bereikt heb.” ☼ Met deze woorden verhief zich de jonge Hercules, grooter dan de meeste zijner landgenooten, en onder zijn opgewondenheid zwollen zijn aderen en spieren. Het is ons duidelijk, dat meer dan één man in 't zand zal bijten, voor hij verkregen heeft wat hij wenscht. ☼ Mijn ontmoeting met Inorajuk vond plaats op King Williamsland en wel tijdens den grooten rendierentrek naar het Feestland. De vlakten om ons zijn in stof gehuld door de snellende rendieren, en de hondenleiders, die hun span niet kunnen besturen, roepen en schreeuwen. Wij zijn gelegerd bij een kleinen heuvelkam, waar wij uitrusten van een vermoeienden tocht van ettelijke uren, en laten er onze gedachten over gaan, hoe we Inorajuk het best kunnen helpen. Het resultaat van onze besprekingen is, dat ik hem beloof, zijn zaak aan „Her Royal Canadian Mounted Police” te Free-River voor te zullen leggen, en met dit doel stel ik een rapport op, dat op Inorajuk's eigen mededeelingen berust. Ik ontleen daaraan het volgende: ☼ „In den afgelopen winter bezocht ik een sneeuwhuttennederzetting van menschen uit Victoria-land (Jenny Lins-eiland) juist in den tijd, toen de zonnewarmte begon terug te keeren en de robben jongen kregen. Ik kwam daar om met Ulugssaq handel te drijven, en mijn gezelschap bestond uit Seqiniq en zijn vrouw, mijn eigen vrouw en ons dochttertje. Met de handelszaak was ik weldra gereed, maar een sneeuwstorm noodzaakte mij mijn vertrek een dag uit te stellen. ☼ Toen we daar zoo wachtten, geschiedde het, dat mijn vrouw in het huis van Eiaqoq uitgenoodigd werd, om er gekookt robbenvleesch te eten. Maar onmiddellijk daarop kwam Seqiniq mij vertellen, dat men voornemens was, mijn vrouw te rooven. ☼ De nederzetting bestond uit veertien mannen en hunne vrouwen, en ik snelde terstond naar het huis, waarin men mijn vrouw opgesloten had. Al vechtend slaagde ik er in, haar te verlossen. Maar nu keerden alle

mannen en vrouwen zich tegen mij, behalve Seqiniq, die opgesloten werd omdat hij mij ter hulp gesnel was. Na langen strijd moest ik het ten slotte opgeven, omdat mijn tegenstanders mij alle kleeren van 't lichaam getrokken hadden en het mij onmogelijk was dóór te vechten in een sneeuwstorm, die al mijn spieren verlamde. Nu vertelden de menschen mij, dat mijn vrouw de vrouw van Navfalik moest worden, en dat ik den volgenden dag met mijn dochttertje moest vertrekken. ☞ Ik verzoek thans aan de politie mij te helpen. Want ik kan in mijn eigen stam geen andere vrouw krijgen, en het is heel moeilijk voor mij en mijn dochttertje, dat eerst zes jaar oud is, zonder haar te leven." ☞ Deze voor die streken geenszins buitengewone episode geeft een goeden kijk op een der zijden van het leven der Eskimo's bij de Noordwestelijke Passage, waar de menschen grimmiger schijnen te zijn dan elders en waar in 't bijzonder een groot gebrek aan vrouwen dikwijls aanleiding tot moord en doodslag geeft. Deze vrouwenschaarschte is kunstmatig ontstaan; en wel door de gewoonte, ongeveer alle meisjes terstond na de geboorte te dooden, tenzij haar ouders ze reeds te voren aan iemand hebben beloofd. Met andere woorden: om in 't leven te kunnen blijven, moet een meisje reeds bij haar geboorte verloofd zijn. Dit vindt niet zijn verklaring in bewuste wreedheid, maar in 't eigenaardige feit, dat de Eskimo-moeder geen liefde voor 't pasgeboren kind schijnt te koesteren. Teedere gevoelens voor de nakomelingen ontstaan eerst later. Daarenboven beschouwt men meisjes voor het huisgezin als een sociale last, jongens daarentegen als kostwinners. Hiermede wordt deze gewoonte wel niet verontschuldigd, maar toch begrijpelijker. Ouders willen geen meisjes maar jongens krijgen, en als men zich van een pasgeboren meisje ontdoet, is de mogelijkheid om spoediger een jongen te krijgen, veel grooter. De vrouwen schijnen zeer vruchtbaar te zijn en het is bij haar iets heel normaals, dat zij 10 à 12 maal een kind ter wereld brengen. Dit zou natuurlijk moeilijk het geval kunnen zijn, als zij alle kinderen, die zij gebaard hebben, voedden. ☞ Zoo dan ontstaan de vrouwenschaarschte, waaruit de meeste conflicten in den stam voortkomen. De moeders dooden de aanstaande echtgenooten en de mannen maken elkaar van kant, om een vrouw te krijgen. Die toestand heeft een ongunstigen invloed op de onderlinge betrekkingen en een bezoeker wordt al spoedig voor een vijand aangezien, als men hem niet reeds van verre herkent. ☞ Ik wil hier niet over de moeilijkheden uitweiden, waarmee onze expeditie dikwijls te kampen had, omdat wij steeds als onbekenden in de verschillende nederzettingen kwamen, maar hier slechts een kleine mededeeling neerschrijven, die ik dank aan Nakasuk van Adelaïde-Stalbusseel. ☞ Hij had een naburige stam bezocht en schetste zijn aankomst woordelijk als volgt: „Vele menschen kwamen mij tegemoet, maar zonder mij door hen te laten afschrikken, ging ik recht op hen af en zei: „Hier ben ik, aan mij is niet veel eer te behalen. Als men mij wil dooden, kan men dat rustig zonder eenig gevaar doen. Thuis is er niemand, die 't de moeite waard zal vinden mijn dood te wreken." ☞ Deze woorden werden met gelach begroet. Een der mannen vroeg hem: „Ben je bang?" Nakasuk antwoordde: „Ik ben niet meer op een leeftijd, waarop men bang is. Daarom kom ik alleen. Als ik een lafaard was, zou ik veilig thuis gebleven zijn." ☞ Die woorden vonden bijval, en een der oudsten van den stam hield hierop de volgende officieele welkomsrede: „Je spreekt als een man. Niemand zal je kwaad doen." ☞ Nakasuk was in zijn stam een invloedrijk man met twee vrouwen en verscheidene zonen, met andere woorden: juist het tegenovergestelde van dat waarvoor hij zich uitgaf, maar om goed ontvangen te worden, moet men op die wijze over zichzelf spreken. Wij hebben dikwijls beleefd, dat men achter tenten, steenhoopen of sneeuwwallen verborgen lag, klaar

Copyright by Gyldendalske Boghandel, Berlin 1925.

JONGE BEREN, DIE, LANGEN TIJD VASTGEBONDEN, NAAR DE KUST GEVOERD ZIJN, OM VAN SPEK EN TRAAN GEREINIGD TE WORDEN.

om ons te overvallen als men ons voor verdacht aanzag. Dank zij echter het instinct en de takt, die men onder gevaarlijke menschen op zulke tochten spoedig verkrijgt, heeft men ons steeds goed ontvangen. ☞ Wie deze Eskimo's als misdadigers wil beschouwen, bedenke wel, dat dit alleen juist is, gezien van 't standpunt van een geciviliseerd mensch. De Eskimo, die een moord begaat, handelt volgens de wetten van zijn eigen stam, en wordt volstrekt niet beschouwd als een boosdoener die straf verdient. Integendeel, hij voert strijd om een vrouw, een strijd die de grootste en noodzakelijkste is — ook onder de Eskimo's — welke zich denken laat, en bovendien, hij doet dit onder groote gevaren, want hij zet niet alleen zijn eigen leven op het spel, maar, ingevolge het stelsel van de bloedwraak, ook dat van allen die hem na staan. ☞ Niet zelden hoort men onder menschen die weinig van het intieme leven der natuurvolken weten, de opvatting verkondigen, dat men hun zooveel mogelijk hun eigen leven moet laten leven, en hun niet de twijfelachtige zegeningen van de beschaving moet opdringen. Ik heb zelden in mijn leven gelegenheid gehad op zoo belangwekkende wijze de oorspronkelijke en geheel

Copyright by Gyldendalske Boghandel, Berlin 1925.

KENNISMAKING TUSSEN EEN KLEINEN ESKIMO EN RASMUSSEN'S HONDEN.

eigen cultuur van een natuervolk te bestudeeren, als onder deze Noordwest-passage-Eskimo's. Er is veel woeste schoonheid in hun leven, maar als de blanke niet spoedig ingrijpt, zullen hun barbaarsche gewoonten tot ontarding en uitroeiing van dit volk leiden. Bovendien, in elk land moet een zekere veiligheid voor doortrekkende vreemdelingen heerschen, en alleen reeds in de laatste jaren hebben deze Eskimo's den moord van zes blanken op hun geweten. Zulke toestanden kunnen op den duur niet geduld worden, en men moet zich er dan ook over verheugen, dat in Canada voor deze Eskimo's belangstelling begint te ontstaan. Jaarlijks worden patrouilles van de „Mounted Police" naar deze ontoegankelijke oorden gezonden, en vele politiemannen verrichten er in alle stilte hun heldendaden, en toonen tegenover de inboorlingen vaak mannelijke doodsverachting. Vermeld moet ook worden, dat verscheidene handelsstations gesticht zijn, en dat de Canadeesche regeering thans zelfs een premie van 25 dollar beschikbaar gesteld heeft voor elk Eskimo-meisje, dat in 't leven gelaten wordt.

Naar het Deensch van
KNUD RASMUSSEN.

Copyright by Gyldendalske Boghandel, Berlin 1925
(Slot volgt).

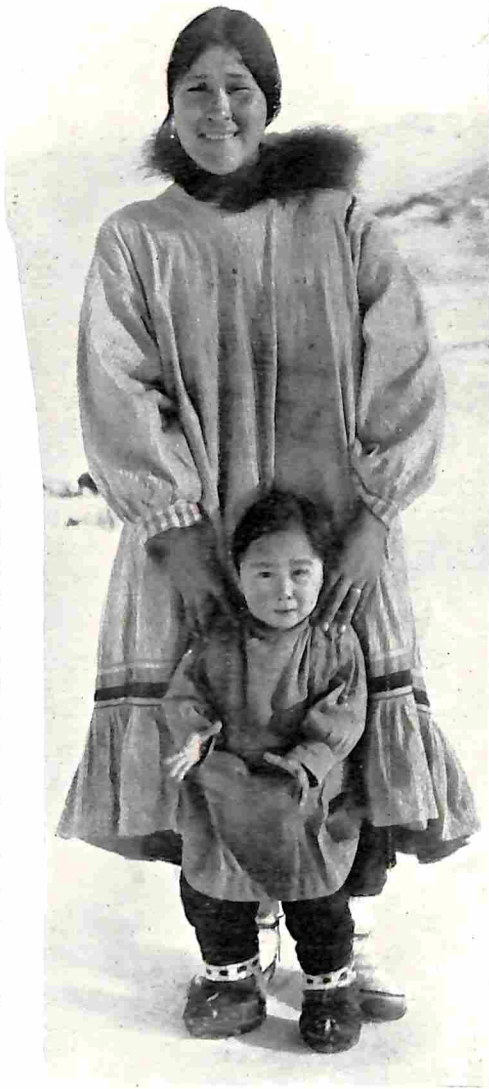
IN ALASKA.

KERSTMIS IN DE BUURT VAN DEN
POOLCIRKEL. (Vervolg).

DAN naar het hotel. Nu ben ik een gast die door den beugel kan, nu kan de waard met zijn fijne gevoelens zich niet meer aan mij ergeren. ☼ De eetzaal lijkt mij alleraardigst, ik vind, dat ik nergens geweest ben waar het zoo gezellig is; het is er warm, de muren zijn behangen, wel is het behang misschien hier en daar wat gescheurd, maar, nu ja, hier zoo hoog in het Noorden neemt men het niet zoo nauw, en er zijn echte tafels en stoelen, en een groot buffet is er in den eenen hoek. ☼ „Hallo!" roep ik, zoodat het in de zaal weerklinkt, en een kellner komt buigend en glimlachend naar mij toe. „Wat blijft u?" — „Natuurlijk iets te eten", maar dat zegt hem niet genoeg, hij komt met een spijkskaart aandragen. — „Wat wilt u hebben?" ☼ Ja, dat is nu niet zoo gemakkelijk te zeggen, als men in een paar jaar niet met die soort van dingen te maken heeft gehad, — er is soep en visch, er is lamsbout en gevogelte en ijs, er zijn drie verschillende soorten dessert — ach, het is zoo moeilijk — wat zal ik kiezen? Maar ik ben practisch aangelegd, ik maak er een eind aan, ik bestel alles wat er op de kaart staat, ik zal er warempel wel doorheen komen. ☼ En de kellner komt aanloopen met een tafellaken en een servet — stel u voor, een servet! — hij dekt de tafel, en het ziet er buitengewoon feestelijk uit, maar er is ook nog iets zeer buitengewoons, want het is Kerstavond en daarom prijkt er een papieren bloem midden op tafel. Hij komt met couranten, oude natuurlijk, maar wat doet dat er toe, alles is nieuw voor mij; ik heb geen nieuws gehoord in de laatste twee jaar, ik verslind dus het nieuws dat op zijn minst twee maanden oud is, ja, ik ben wel in beschaafd gebied aangeland! ☼ Welk een kolossale verandering in deze weinige mijlen — gisterenavond zat ik op den grond in een Eskimohut en at van één bord met vier Eskimo's, wij aten bevroren zalm en ballen van deeg in stroop gedoopt en dronken daarbij het bittere vocht, dat de Eskimo's koffie noemen; en nu — het eerste gerecht komt, dan volgt het tweede, ik eet en eet en drink er bij — heerlijk bier, ik begin grond te voelen, maar ik eet er nog lustig op los en gun mij slechts nu en dan een oogenblik tijd om naar de vele menschen te kijken, die zich langzamerhand om de andere tafels gegroepeerd hebben en zwijsend

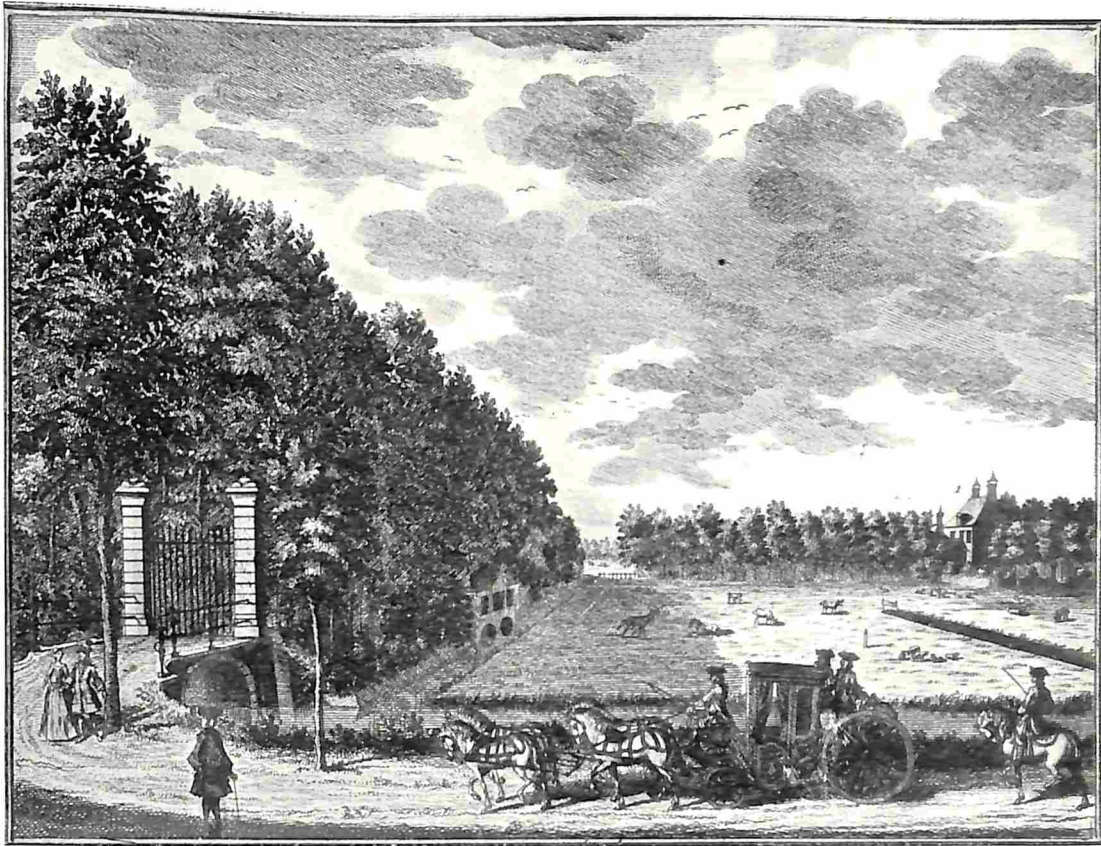
en vol bewondering naar mij kijken. ☼ Zij zitten in spanning te wachten, want dat weten ze bij ondervinding — men moet nooit praten tegen een man, die honger heeft. Neen, laat hem eerst zijn maag vullen, misschien ook iets drinken, dan pas is er kans op, dat hun nieuwsgierigheid bevredigd wordt. En daarom wachten zij zoo geduldig mogelijk, maar als hun nieuwsgierigheid hun te machtig wordt, stormen ze de kamer er naast in, en achter den dunnen houten muur wordt er op luidruchtigen toon over mij gepraat. ☼ Dat ik goud zoek, staat vast, daarover is geen twijfel mogelijk, en de meesten denken, dat ik geluk gehad heb en goud gevonden heb — omdat ik me zoo hard gehaast heb de stad te bereiken — maar het wordt plotseling stil daarbinnen, want nu komt er iemand, die weet wie ik ben, hij heeft het zoo druk, dat hij bijna niet uit zijn woorden kan komen. „Jongens", zegt hij, „de vreemdeling komt van Flaxman-eiland, hij heeft een tocht gemaakt van twee en een halve maand, en verbeeld je,

hij zoekt geen goud!" ☼ Diepe stilte. „Wat zeg je? — is hij geen goudgraver?" en daarop kwamen ze bij mij binnen, niet één of twee van hen, maar de geheele troep. Zij gaan om de tafels zitten en staren den man aan, die in het hartje van den winter zoo ver gesleed heeft, ver van het Noorden, en die, en dat is het grootste wonder, niet eens goudgraver is. Ik voel mij zoo ongeveer een wild dier in een dierentuin, of misschien beter gezegd, als een kannibaal op een marktplein, allen staren mij aan, allen willen dien zonderlingen man zien, die het land „rond rent" en die niet eens goud zoekt. ☼ Maar plotseling ontstaat er een hevig kabaal in de kamer, een scheldpartij, een slag, een gevecht, een geschreeuw, een val. Ik ben vergeten, en allen dringen zich om een grooten zwartharigen man, een man, die een oogenblik geleden dronken, maar nu nuchter is. Men zwijgt, men kijkt naar hem, en in een oogwenk is hij als veranderd; zijn gezicht, dat eerst rood was, is nu bleek, groote zweetdruppels parelen op zijn voorhoofd, zijn zwarte haar is in wanorde, en hij kijkt in den kring van harde gezichten rond met een smeekende uitdrukking in zijn oogen. — „Kameraden, hij heeft het eerst geslagen!" Op den grond hoort men zacht steunen, en het lawaai breekt opnieuw los, men balt de vuisten, men schreeuwt, stoelen en tafels worden omvergegooid, men dringt bijeen en zwaait heen en weer, zij ontsteken in hevige woede — en alle groep smelt samen tot één krachtigen roep: „wat duivel, en dat nog wel op Kerstavond!" ☼ Maar dan dringt een breedgebouwde goudgraver zich door de menigte, zijn oogen schitteren boosaardig, en hij heft zijn hand op naar het bleeke gezicht met de smeekende oogen. Hij treft goed, zonder een geluid te geven zinkt de man neer, naast datgene, wat ligt te steunen. Dan wordt het weer stil. Men wacht op wat er nu zal gebeuren — er klinkt bellengerinkel buiten; een kort bevel aan de honden, dan gedempte voetstappen, de deur naar de straat wordt opengegooid, en met een klamme, golvende rookwolk achter zich dringen twee mannen het lokaal binnen. De eerste is een man van gezag, hij baant zich een weg door de menigte, die hoewel eenigszins tegenstrevend, hem doorlaat. Het zijn de schout en de dokter; men hoort het tegen elkaar slaan van handboeien, zware voetstappen, en zij dragen een ernstig gewonden man weg uit de menigte. Hij heeft een snee dwars over den buik, en de arme kerel is bewusteloos. Dan valt de deur dicht, hij wordt naar buiten gedragen, den nacht en de kou in, naar het ziekenhuis. ☼ Maar de menigte wijkt wederom uiteen, de groote, zwarte man is weer op de been gekomen, en nog wandelend van den hevigen slag wordt hij weggeleid door twee stevige kerels en den schout. Dat is de dader, die de levensgevaarlijke

Copyright by Gyldendalske Boghandel, Berlin 1925.
JONGE VROUW VAN ALASKA,
WIER DANSKUNST ALGEMEEN
BEWONDERD WERD.

verwonding heeft toegebracht, hij vraagt om drinken, en verscheiden glazen whisky worden hem toegelaten; dan op weg, naar de gevangenis, en nog eens hoor ik hem zeggen: „Laat mij vrij, kameraden, de andere is begonnen!” ☞ De menigte gaat uiteen, hun belangstelling wordt afgeleid, en mijn vriend de kellner vertoont zich weer. Hij neemt het bloed op met mijn servet, strooit wat zaagsel op de plek, verspreidt dat met zijn voet — en geeft mij dan mijn whisky, dien ik besteld had vóór het incident. ☞ Ik drink dien peinzend, maar terwijl ik zoo zit te denken aan de ellende van den drank of iets dergelijks, komt er een man naar mij toe, hij slaat mij op mijn schouder en zegt: „Nou kameraad, je kan wel merken, dat je in het gebied van de beschaving gekomen bent!” — Ja, dat valt niet tegen te spreken. Hier is immers alles wat tot een beschaafde maatschappij behoort, zelfs een schout is hier, en nog wel een bijzondere, want hij is tevens rechter, gevangenebewaarder en scherprechter als het noodig is, in hem is in één persoon alles vereenigd, wat met de wet te maken heeft. Hij is teruggekomen en staat nu bij het buffet, hij drinkt een whisky met de getuigen en neemt hen onderhand het verhoor af — ja, de zaak is in orde, den gewonde heeft men, den dader ook, er is eigenlijk niets meer om over te praten, alleen dat hij gehangen moet worden, en dat kan morgen gebeuren. ☞ Maar de zaak is hiermee toch nog niet afgevoerd naar het schijnt, er is toch nog meer om over te praten. Ik luister, en de groep bij het buffet zwijgt — de schout denkt na. „Kameraden”, zegt hij, als resultaat van zijn overpeinzingen, „wij kennen ze beiden, Jack, die den messteek heeft gekregen is een minne vent, dat weten wij allen, en wij weten ook, dat hij het eerlijk zou verdienen gehangen te worden. Zoover komt het ook nog eens met hem — als hij blijft leven. Maar dat brengt kosten mee voor ons, dat brengt werk mee voor mij, en het werpt een smet op ons allen — het zou te wenschen zijn, dat hij stierf! Maar Jim heeft ons al dien last bespaard, Jim is een brave kerel en ieders vriend.” De schout kijkt rond naar de mannen om hem heen en begrijpt uit de uitdrukking op hun gezicht, dat zijn woorden in goede aarde vallen — hij gaat dus voort: „Ik heb vijftig dollars, die mij in mijn zak branden — wil jij ze hebben?” — die woorden richtte hij tot den eersten man van de stad, den rijksten mijnbezitter, en die begrijpt blijkbaar de eenigszins eigenaardig in elkaar gedraaide wet van Alaska, hij zegt ja, en het geld rolt neer in zijn wollen muts. Zelf legt hij er nog meer geld in, en hij kijkt om zich heen, dan knikt hij tegen een man, die met een verlegen glimlach op zijn gezicht naast hem staat: — „Wat geef jij?” — „Ja”, zegt de verlegene, „geld heb ik niet, ook geen stof, maar ik heb een slee, die goed is en die mag hij hebben.” ☞ Nu behoefde men niet meer te vragen — de een geeft honden, een ander etenswaren, een derde kleren — en den volgenden morgen was het arrestantenhok leeg, de deur geopend en de vogel gevlogen, op weg geholpen door begrijpende en dankbare kameraden, die daarna heel den langen Kerstnacht door drukte en leven maken — als kinderen zoo blij met een heerlijk geschenk,

ROOSENBURGH. HET INRIJHEK.

vervaardigd in de werkplaats der natuur, door Alaska zelf, — de ongeschreven wet van dat land!

Uit het Deensch van EJNAR MIKKELSEN.

Roosburgh en de Maliebaan.

O lugtig Rozenburg, daar Rutgers rust geniet,
Hoe pronkt gij in mijn oog met breedgekruide boomen,
Wie kan zijn ijver, wie zijn zanglust ooit betoomen,
Als 't hem gelukken mag te wandelen in uw groen!

DEZE vier versregels zijn 'n deel van een groot dichtwerk, dat in de 17e eeuw gemaakt is door Brouénius van Niedek. De bezitters van de landgoederen lieten zich zelf en hun weelderige bezittingen in den regel bezingen door de dichters uit hun tijd en ze kochten gaarne prachtwerken, waarin hun lustverblijf was in beeld gebracht. Deze deugd hadden die trotsche heeren uit den pruikeentijd althans, dat ze de spreuk „noblesse oblige”

ROOSENBURGH. HET HUIS MET DEN BLOEMENTUIN.

wisten toe te passen en dat ze met hun geld den dichters, schilders en prenttekenaars werk verschafte. De Roosenburgh behoorde tot de fraaiste lustoorden in de Watergraafsmeer en de familie Rutgers was een der rijkste en aanzienlijkste van Amsterdam. De stichter van Roosenburgh was Gvoert Loten. Na hem zijn verscheidene heeren of dames door erfenis of door aankoop in 't bezit van Roosenburgh gekomen. Onder dezen noem ik den Heer Jacob van Lennep 1) die het naliet aan zijn dochter Ingetje, die gehuwd was met Pieter Rutgers. Deze gaf er den naam van „Roosenburgh” aan 2). Eerst had het „Het Vischkaantje” en daarna „Bakkers Paradijs” geheeten. In 1761 was Josua van der Poort er bezitter van, die er een fraai koetshuis met stalling en tuinmanswoning bij liet bouwen. In 1801 hebben de erfgenamen van diens dochter het fraaie landgoed verkocht en het is toen een theetuin geworden, toegankelijk voor het publiek. Het is een uitspanningsplaats gebleven vele jaren achtereen (met uitzondering van de jaren van 1876 tot 1894.) Oud-Roosenburgh had een oppervlakte van acht H. A. Het werd in 1893 aangekocht door den heer Mr. J. G. Kruiemel, Burge-meester van Ouder-Amstel, voor 41.000 gulden. De nieuwe eigenaar liet het deftige achttiende-eeuwsche hek, dat bouwvallyg was geworden, vervangen door 'n ander, met behoud van de gebeitelde naam-borden. Het werd nu weer verhuurd als publieke uitspanningsplaats. De prachtige inboedel, waartoe dozijnen tinnen koffiekannen en koperen waterketels behoorden, veel porcelein, oud zilver, edelgesteenten, marmeren beelden, klokken enz. was reeds eerder verkocht. Het eenmaal zoo rijk gestoffeerde huis was 'n kale romp geworden, maar de tuin bleef behouden met nog enkele van z'n sieraden, een open en 'n dichte koepel, eenmaal bemeubeld in den trant van klein Trianon, een bordes met schelpen bekleed, een gesmeed ijzeren hek, een in steen nagebootste waterval en dergelijke achttiende-eeuwsche liefhebberijen. Ook de geschoren beukenhagen, langs de groote laan achter het landhuis en de aanleg van den tuin in den trant van den Franschen tuinarchitect Lenôtre. Zoo hebben we Roosenburgh gekend, dat tot voor 17 jaar zoovel een schoone gelegenheid gaf zich te ontspannen. De Maliebaan, die in de onmiddellijke nabijheid van Roosenburgh was aangelegd, was in 1842 verdwenen. Deze prachtige laan, „daar Amstels frisse jeugd haar kracht en kunst doet blijken”, was 172 roeden lang, had aan weerskanten 'n dubbele rij van hoog geboomte en aan de binnenzijde geschoren beukenheggen en houten schuttingen, om de ballen te beletten zijwaarts te springen. De bal werd geslagen met 'n kolf. Wie hem door de geheele baan, 'n paar palen en 'n poort wist te drijven, was overwinnaar. Er werden ook harddraverijen en andere vermakelijkheden op de maliebaan gehouden. Het maliën was 'n echt Hollandsch spel, evenals 't kolven, dat in Noord-Holland en Friesland en 't beugelen, dat in Limburg nog steeds vlijtig wordt beoefend. In de schaduw van het oude geboomte hadden de bezoekers, gezeten aan de voorzijde van den tuin, 'n bekoorlijk uitzicht, met de masten van de Zuiderzee in 't verschiep, landerijen met mooie boomgroepen aan de rechterzijde, vooruit de spoordijk, waarop de spoortreinen schenen voort te kruipen — 'n idylle van rust en kalmte. Helaas, tallooze auto's met hun afschuwelijke geluiden, hun stank en hun stof hebben de landelijke rust verdreven, en Oud-Roosenburgh is gesloopt, de tuin is bij de Oosterbegravingplaats getrokken — weg, alles weg! Slechts de steenen poort met het ijzeren hek

is blijven staan om ons toe te roepen: „Memento mori!” — gedenkt te sterven. 3)

J. SCHUITEMAKER Cz.

1) Een ander dan de bekende dichter en schrijver.

2) De Watergraafs- of Diemermeer is van 1626 tot 1629 drooggelegd. In 1630 werden de landerijen verkocht, en weldra werden een groot aantal prachtige landhuizen gebouwd. In 1650 kwam alles weer onder water tengevolge van den doorbraak van de St. Anthonie-dijk. Het volgend jaar werd aangevangen om het land opnieuw bloot te leggen. In 1672 werd de ringdijk doorgestoken in verband met de verdelging van Amsterdam tegen de Franschen onder Lodewijk XIV. Zoodra Prins Willem III ons grondgebied had vrijgemaakt van vijanden, werd opnieuw, dus voor de derde maal, de meer drooggemalen. De bloeitijd van de Diemermeer als lustverblijf was in de 18e eeuw.

3) De illustraties bij dit artikel zijn genomen naar prenten uit de verzameling van prachtige gravures van Stopendael; deze verzameling komt voor in de Universiteitsbibliotheek te Amsterdam.

DIEREN ALS SIMULANTEN.

HET onderzoek naar simulatie is een bijzondere tak der medische wetenschap geworden, want wanneer menschen simuleeren, trachten zij gewoonlijk te doen alsof zij een gebrek of een ziekte hebben. Het bekendst is de oude truc der misdadigers, plotseling voor „woesteling” te spelen, m.a.w. krankzinnigheid te simuleeren.

In het dierenrijk echter gaat de simulatie nog veel verder, want de dieren, die zich van dit opmerkelijke middel bedienen, wenden slechts zelden een gebrek voor, doch meestal den dood zelf en het gelukt hun daardoor zeer vaak den dood te ontkomen. Iedere insectenverzamelaar kent voldoende deze eigenschap, welke in het groote rijk der insecten — voornamelijk onder spinnen — in hooge mate aanwezig is. Zoodra men b.v. een spin wil pakken, trekt zij haar ledematen in en doet alsof zij dood is. Als levenloos, zonder eenige beweging, ligt zij daar en laat alles met zich doen zonder zich te verroeren; en evenzoo doen de kevers, voornamelijk die, welke op bladeren en twijgen der planten leven. Raakt men zulk een kever aan, dan trekt hij dadelijk voelhorens en pooten in, laat zich als dood naar beneden vallen en blijft onbewegelijk liggen, waardoor hij bijna onzichtbaar wordt. Na eenigen tijd — die echter bij zekere kevers uren lang kan duren — bewegen zij zich weer, als het gevaar voorbij is, om onmiddellijk bij den volgenden dreigenden aanval weer te verstijven. Iedereen kan zich gemakkelijk hiervan overtuigen als hij een van die mooie, gestippelde Lieve-heers-beestjes aanpakt. — Het spreekt vanzelf dat die dieren instinctmatig handelen, d.w.z. zij volgen een overgeërfd gewoonte en dat is ook bij vele hoogere dieren het geval. Tot de beste simulanten behooren zeer zeker de vogels, voornamelijk die, welke op den grond leven, die aan vele vervolgingen zijn blootgesteld, en hierbij constateeren wij ook het opmerkelijke feit, dat de vogels niet alleen tot hun eigen bescherming simuleeren, maar ook om hun jongen te beschutten. Als een moederpatrijns, wier jongen nog klein zijn en niet kunnen vliegen, plotseling door een vijand, hetzij mensch of dier, wordt verrast, dan staat dadelijk het moedertje op, maar niet om weg te vliegen doch om den rustverstoorder van haar kroost af te leiden. Op volmaakte wijze simuleert zij dat zij vleugellam is; den eenen vleugel laat zij neerhangen, zij fladdert nu hulpeloos rond, waarna zij op eenige passen afstand op den grond valt. De vos, de hond of de stroopende kat, zelfs de mensch, die deze truc niet kent, laat zich bijna altijd beet nemen. Het schijnbaar zeer zieke of uitgeputte hoen is immers gemakkelijk te vangen en dus loopt de vijand snel naar de plek waar het is

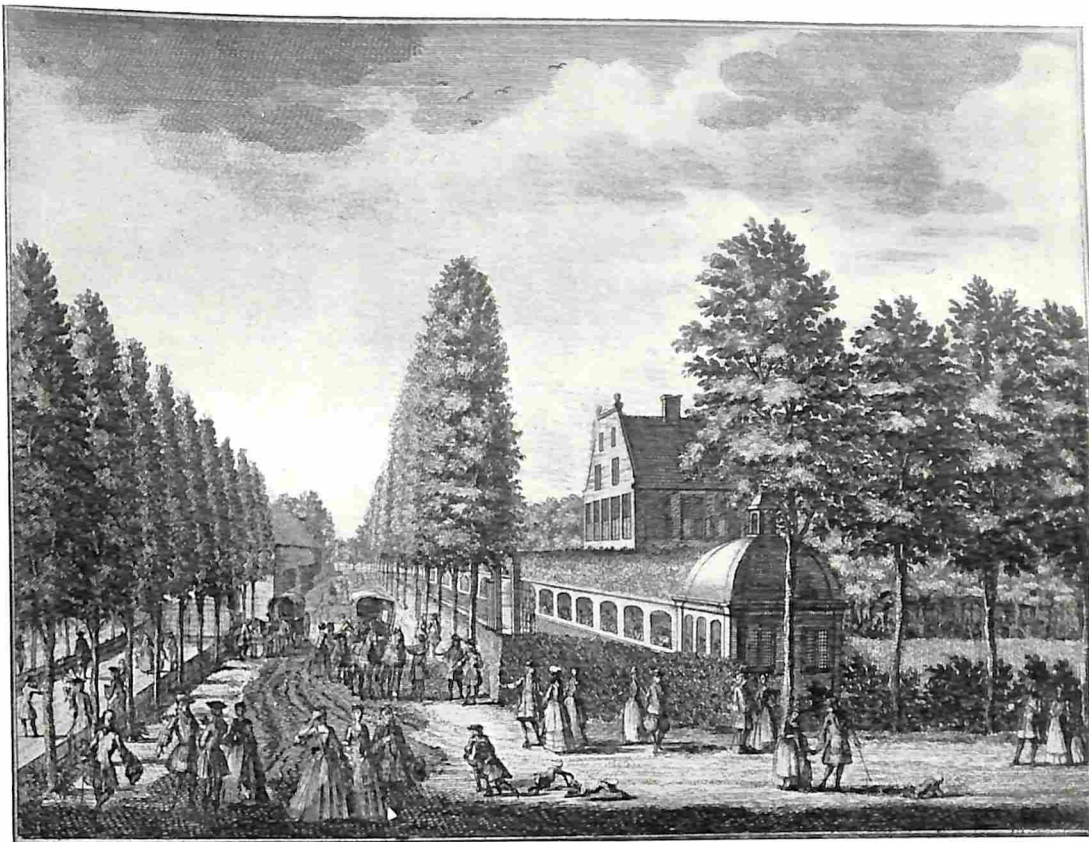

Foto C. Sienbergh.

DE MIDDENWEG BIJ HET HEK VAN ROOSENBURGH.

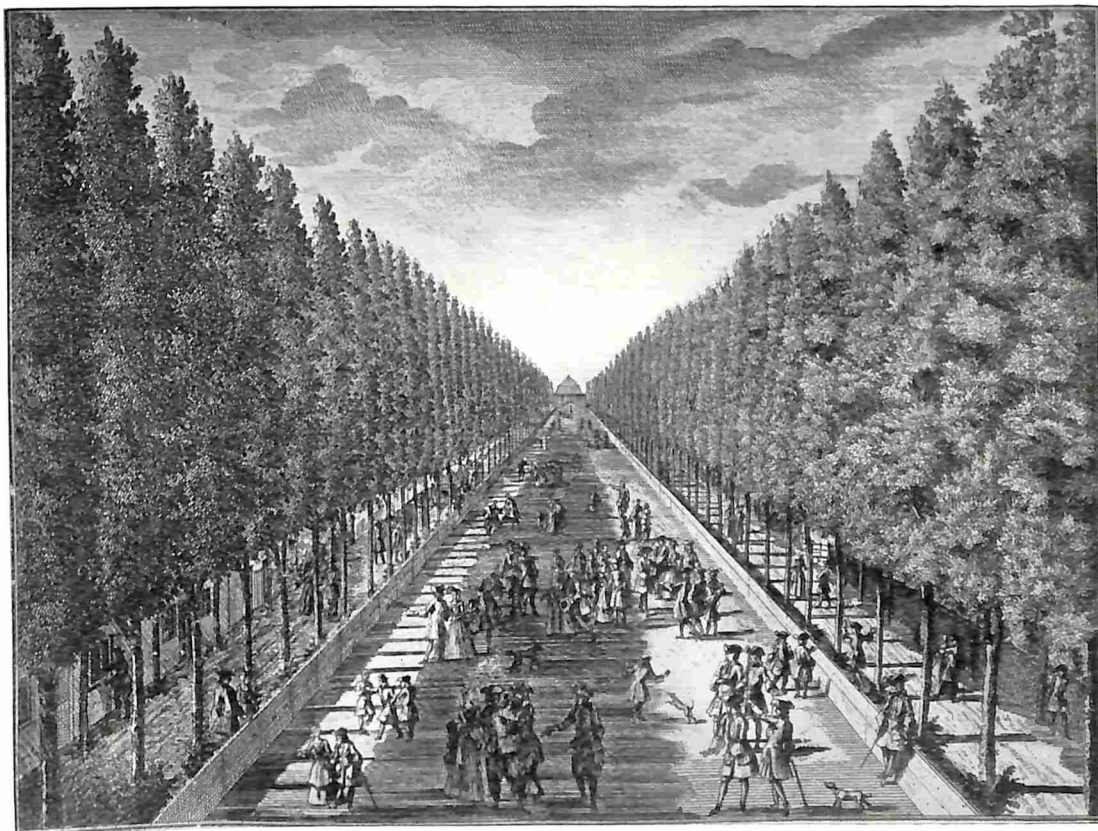
neergevallen. Is hij dichtbij gekomen, dan vliegt het vleugellamme dier weer op, hetzelfde spelletje herhaalt zich en op deze wijze lokt de trouwe moeder den vijand steeds verder van de kleinen weg en vliegt ten slotte vol blijdschap naar hen terug. ☼ Vele vogels blijven bij plotselinge verrassing volkomen onbewegelijk, maar hierbij kan men niet van het simuleeren van den dood spreken, de vogel vertrouwt er op dat hij door de beschermende kleur zijner veeren niet gezien zal worden. Daarentegen houden andere zich werkelijk dood, zooals de koningsvrouw, welke door iemand aan een dierentuin ten geschenke was gezonden. Het dier werd echter teruggestuurd met de aanmerking dat de vogel in stervenden toestand was aangekomen; de wouw was niettemin kerngezond en bouw in zijn oude kooi dadelijk smakelijk van het voedsel te eten dat hem werd voorgezet. ☼ Onder de zoogdieren, mag in de eerste plaats Reintje, de slimme vos, genoemd worden. Ik zelf heb eens gezien dat een aangeschoten vos neer-

viel, na langen tijd plotseling opsprong en tot verbazing van het heele jachtgezelschap bliksemsnel in het nabijzijnde bosch verdween. Een vos, door den natuuronderzoeker de Cherville jong gevangen, werd niettegenstaande alle zorgen aan hem besteed, nooit tam, maar hij beet naar ieder, die hem naderde. „Toen ik op een dag”, vertelt de geleerde, „opstond en naar beneden ging om mijn plicht tegenover „Nikolaas” — zoo heette de vos — te vervullen, vond ik hem lang uitgestrekt liggen, met gesloten oogen en volkomen onbewegelijk. Ik riep hem maar hij bewoog zich niet. Verscheiden keeren streek ik met mijn hand over zijn kop en het was de eerste keer dat hij niet probeerde mij te bijten. Uit de bewegingen zijner zijden bleek duidelijk dat hij niet dood was. Daar hij echter van al zijn gewoonten afweek, kwam ik tot de conclusie dat hij zeer ziek moest zijn en ik schrok hevig. Ik had vaak bevolen dat zijn halsband die hem wat nauw was, wijder gemaakt moest worden en geloofde dat de treurige toestand van het dier het gevolg was van een beginnende verstikking. Ik besloot dus hem zijn halsband af te doen. Nauwelijks echter had ik de sluiting geopend en halsband met ketting laten vallen — of de spitsboef stond op zijn vier pooten, sloop tusschen mijn beenen door en rende naar het bosch met een vaart, die maar al te duidelijk bewees dat hij zich buitengewoon gezond gevoelde. ☼ Voor de waarheid van het volgende verhaal kan worden ingestaan. Een Engelsch officier in Oost-Indië had een aap, dien hij in zijn grooten tuin met een ketting en een gemakkelijk op en neer glijdenden ring aan een in den grond gestoken bamboestang had laten vast leggen. Als de aap zich op den van boven aangebrachten dwarsstang bevond, kwamen de raven uit den omtrek en vraten zijn eten op dat in een nap op den grond stond. Dat kon zoo niet langer gaan en de aap zon op wraak. Hiervoor verzon hij de volgende list. Op den top van zijn stang begon hij te simuleeren dat hij ziek was; hij sloot de oogen en liet den kop op de borstzakken;

ROOSENBURGH. DE HERBERG BIJ DE MALIEBAAN.

toen liet hij zich langzaam en alsof hij doodziek was naar beneden glijden. De raven vluchtten snel naar de dichtbijzijnde boomen. Maar weldra strekte de aap zich op den grond uit en bleef onbewegelijk, als dood, liggen. Zijn simulatie was zoo volmaakt dat de raven hem voor dood hielden en weldra weer bij den overledene meester te maken. Den brutaalste, die het eerst er bij kwam, bekwam dit echter zeer slecht. Nauwelijks had hij den hals naar het voedsel uitgestoken, of de aap greep hem en hield hem vast. Hij begon den vogel bij levenden lijve te plukken. Toen er nog slechts enkele veeren over waren, wierp hij hem weg; de andere raven vielen op hun kameraad aan, vermoordden hem door pikken met hun snavels en verdwenen weldra om in langen tijd niet terug te komen. ☼ Uit deze voorbeelden blijkt voldoende dat wij bij de hoogere dieren feitelijk van bewuste simulatie kunnen spreken. S. B.

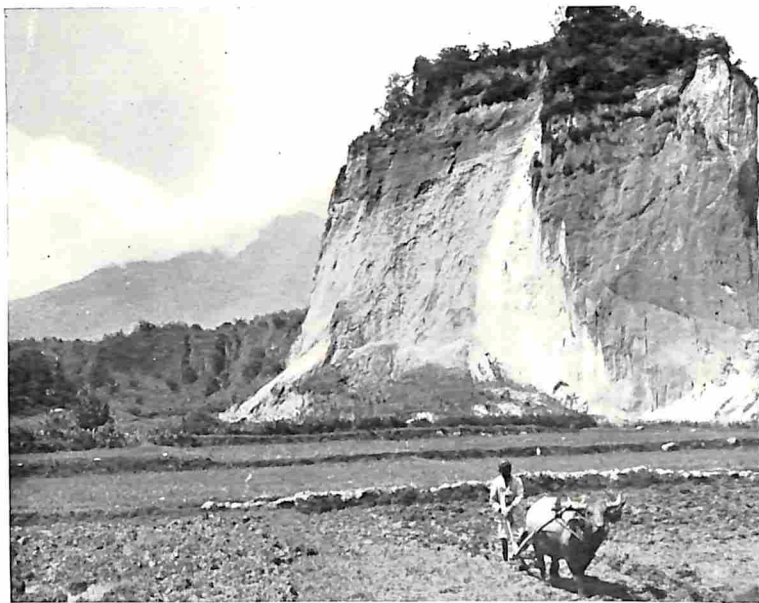
ROOSENBURGH. DE MALIEBAAN.

MENANGKABAU.

SUMATRA! Er zit een suggestieve klank in dat woord, die mij altijd heeft geprikkeld tot een groot verlangen naar het avontuurlijk leven in de bergen en wouden van een tropische wildernis. En die suggestie was voor mij als jongen zóó sterk, dat ik in mijn droomen over met palmen begroeide stranden en rookende vulkanen steeds werd vastgehouden door het beeld van een door de zee omspoeld stuk land, dat van den kratertop waarop ik mijzelf had geplaatst, geheel viel binnen den kring van mijn gezicht; maar dat toch altijd den vorm had van het Sumatra, zooals het daar stond op de kaart van mijn schoolatlas. Misschien zag ik het zoo klein, omdat ik als droomkoninkje mijn gebied van m'n verheven standplaats af geheel wilde overzien. Maar misschien ook, omdat ik nooit geleerd had ons Indië als een wereldbezit te beschouwen, zooals de Engelschman dat zijn keizerrijk doet, waar — en dit werd ons school wél ingeprent — een handvol Britten miljoenen inwoners beheerscht over een gebied, dat vele, vele malen het moederland in uitgestrektheid overtreft. Hoe een veel kleiner handjevol Hollanders het keizerlijk Insulinde regeert, het werd ons jongens, die opgroeiden in de engheid van kleinvaderlandsche begrippen, nooit bijgebracht. Nationale trots is geen bloem die welig tiert op Nederlandschen bodem. ☞ Wanneer ik in later jaren langs de hellingen van den Boekit Barisan zwierf, dan trachtte ik vaak van den hoogst bereikbare top den Oceaan te ontdekken, die de stranden van mijn droomland bespoelde; maar nooit zag ik in d'onmeetbare verte iets anders, dan de gekartelde horizon van in blauwen schemer vervagende bergwouden, waarachter onzichtbaar, nieuwe ketens zich uitstrekten van het Indische hooggebergte. Het klein begrensde land uit den droom mijner kinderjaren was geworden tot een eindeloos gebied van tropische heerlijkheid, Sumatra. ☞ Wie in de richting van de Koninginnebaai Sumatra's Westkust nadert, ziet al op een dagreis afstand de bergreuzen Ophir, Singgalang en Merapi, als schijnbaar alleenstaandevulkaaneilanden boven den horizon verrijzen. Ze zijn de wachters van de Padangsche Hooglanden. Eerst later doemen de verbindingsketens van den Boekit Barisan en de laagvlakte der Benedenlanden op.

Het is een onvergetelijk schouwspel. Ieder symptoom van bewoonde wereld ligt nog verborgen onder een groen dek van tropische plantenweelde. Wij varen op kleinen afstand een koraaleilandje voorbij, dat, omlijst door een smallen rand van geel zandigen oever, geheel met palmen is begroeid. Het ligt daar als een reusachtig bouquet van groen en geel midden in het blauw en wit van de deinende zee. Dit grootsche panorama van Oceaan, vulkanen, palmen en bergwouden hebben onze eerste Oostinjevaarders van het dek hunner scheepjes niet anders gezien, dan wij het bewonderen, leunend over de reeling van den modernen mailstoomer. Maar wat zij naar het onbekende land in den top van den mast meevorens als een symbool van vaderlandschen moed en ondernemingsgeest, waait ons nu tusschen de wuivende palmen tegen als een welkomsgroet op Indischen bodem, het rood, wit en blauw van de Nederlandsche vlag. Ik geloof niet, dat er één Hollander ontkomt aan een gevoel van trots, wanneer hij voor het eerst bij het naderen van de Sumatraansche kust die kleuren ziet wapperen; het is de trots van groot Nederlander, die ons in 't later Indisch leven de bekoorlijkheid van 't landschap dubbel aantrekkelijk maakt. Wie we zijn, welke werkkring ons in Midden Sumatra roept, het doet er zoo weinig toe. De officier, rondzwervend met zijn troep, de ambtenaar, omringd door zijn hoofden op reis in zijn bestuursgebied, de planter in zijn tuinen die tegen de hellingen der vulkanen opglooiën, ieder voelt dat hier buiten, maar ook in en door zijn ambtelijken arbeid, een blijvende levens-

vreugde wordt gegeven, die ons, als we tot rust zijn gekomen, telkens weer herinnert aan het bevoorrechte verblijf in een der schoonste bergstreken der wereld. Bij die herinneringen kan ik soms een glimlach niet onderdrukken, wanneer ik denk aan de eigenaardige neiging van den Hollander, om, zelfs in zijn trots, toch vooral laag bij den grond te blijven. Zoo noemt hij de mooie vallei bij Fort de Kock, door wier talrijke uitloopers met loodrechte wanden en zwaar begroeide steile hellingen men uren, ja dagenlang kan dolen, heel nederig „Karbouwengat", wat bij ieder, die het land niet kent, den indruk wekt, alsof wij hier te doen hebben met een of anderen kuil van zeer bescheiden afmeting. En waar hoorde ik ooit buiten het Menangkabausche zelf met eenigen ophef de kraterdiepte van Manindjau noemen, een van alle zijden door hoogge bergen ingesloten meer, van ruim honderd vierkante kilometer oppervlakte? Een Engelsch wereldreiziger vertelde mij van de wondere vulkanische meren op Nieuw Zeeland; hier, in het Padangsche Hoogland riep hij, van den bergrand starend naar de kraterzee, die 800 meter beneden zijne voeten lag, in niet te bedwingen extase uit: „But this beats them all"! Heel dit hoogland is van een niet te beschrijven schoonheid, die haast nogverre op aarde haar weerga heeft. ☞ Ik weet niet in hoeverre de legende waarheid bevat, die den Maleischen bewoners de Padangsche Bovenlanden den vorm zou hebben aangegeven, waarin zij hunne woningen moesten bouwen, maar dat ze in ieder geval er in zijn geslaagd hunne huizen en moskéeën in volkomen harmonie te brengen met de omringende tropische natuur, is een feit dat wij niet anders dan dankbaar kunnen aanvaarden. Tenminste, zoolang die bouw een spontane uiting was van eigen scheppend kunstgevoel. Toen in later jaren de Mektagangers z.g. Mohammedaansche architectuur naar de hoogvlakte van Menangkabau overbrachten, was het met den drang naar smaakvollen eenvoud in eigen kunstgedachte afgeloopen. Er verrezen bedehuizen, die als plompe steengedrochten wel een scherp contrast vormden met de in sierlijke lijnen uit hout en palmvezel opgetrokken woon- en bedehuizen der oude Maleiers. ☞ „Menang" beteekent „overwinnen", „kebau" het elders geschreven kebo en karbau, is de Indische buffel.

MENANGKABAU. BIJ HET KARBOUWENGAT.

In vroeger eeuwen kwam een vreemde volksstam het Padangsche Hoogland binnenvallen, met het doel er zich voor goed te vestigen. In plaats van echter den strijd met de inwoners aan te binden, hadden afgezanten van beide partijen een onderhoud, waarbij werd bepaald, dat het bezitsrecht op het Maleische land afhankelijk zou worden gesteld van den uitslag in den strijd tusschen twee buffels. De overwinning van een der dieren zou tevens de overwinning zijn van den stam die het had aangewezen. Het lot was den Maleiers gunstig, en uit dankbaarheid bouwden zij voortaan de daken van hunne huizen in den vorm van een paar karbouwenhoorns en noemden hun land „Menangkabau" het Land van den Overwinnenden Buffel. P. T. W.

„Grootte" voortekenen.

DE quantiteit heeft steeds de menschheid bovenmatig veel belangstelling ingeboezemd, de qualiteit wordt, in weerwil van alle betoogen, steeds minder naar waarde geschat. Dat blijkt alweer, als we lezen, hoe de walvisch, het onschadelijkste zoogdier ter wereld, door zijn geweldige afmetingen de menschen overtuigde, dat het einde der schepping was gekomen. Immers 't gebeurde in vroeger eeuwen meermalen, dat een walvisch op het Hollandsche strand aanspoelde en algemeen werd dit beschouwd als een bewijs van Gods toorn en als voorbode van strafoefeningen, die het zondig volk te wachten stonden.

als daar zijn [ziekte van mensch, dier of gewas, doorbraak van een dijk, groote droogte, hevige regenval. \boxtimes Zoo werd in 1577 een walvisch in de Schelde gevangen en 21 November 1594 werd er een op het strand van Zandvoort geworpen, wat aanleiding gaf tot het volgend versje:

Als men duysent, vijf hondert heeft geschreven,
Ende vier en 't neghentich, in de maent

November, eenen tWintich, aenghedreven

Quam 't Sandtvoort, in Hollandt, dus van ghedaent,

Eenen dooden Visch, dien men eenen Walvisch waent,

Maer Tanijn ghenamt wordt van den zee-luyden,

Menich meent oft yet wonders wil beduyden.

Tweedden Martij ses en tsestich oock strande

Daer eenen sulcken, die met groot misbaer

En gheruysch, noch levende quam te lande,
Dien was manlijck, desen vroulijck end maer

Twintich voeten en den anderen daer

Te vooren, was lanck twee en veertich voeten:

't best alijdt van Godt wij verhoppen moeten.

O.

OP LEVEN EN DOOD

26) *Naar het Engelsch* door CHLS G. D. ROBERTS.

DE ELAND, DIE AAN DE DEUR KLOPTE.

„ALS ze 't mij probeeren lastig te maken, dan ben ik gereed ze te ontvangen,” zei hij. „Nou” zei Amanda „ik maak me er echt even weinig ongerust om als u. Die wolven uit het Oosten zijn niet veel meer dan schuwe lafaards. En ik heb mijn repeteergeweer en dat weet ik te gebruiken ook. Van die wolven trek ik me geen zier aan — gisteren zag ik er drie langs den rand van de omheining sluipen en toen ze me zagen, zetten ze 't op een loopen. Zij waren 't geweest, moeder, die mijn eland hadden achterna gezeten. En nu zal ik mijn eland voor de slee spannen en eens kijken of zijn lange beenen me niet door de sneeuw kunnen trekken — want ik weet heel goed, dat Oue Jerry er niet in staat toe zou zijn. Als de eland me in den steek laat, zal ik hem uit het gareel nemen en op sneeuwschoenen mijn weg vervolgen. Maar ik geloof werkelijk, moeder, dat de eland ons met dit doel gezonden is.” \boxtimes Die gedachte maakte zooveel indruk op Mrs. Carson's diep religieus en ietwat bijgeloovig gemoed, dat zij — niettegenstaande haar angst voor de wolven — onmiddellijk haar tegenstand opgaf. Het was „een teeken” zooals zij 't zou hebben genoemd. Maar Alec Ross keek zoo verbaasd, dat zij hem de heele geschiedenis moesten vertellen, terwijl hij zijn thee dronk. Hij was er lang niet gerust op, maar hij zag in hoe nutteloos al zijn pogingen om het meisje tot andere gedachten te brengen, zouden zijn. En daarom beloofde hij met een opgewektheid en een vertrouwen, dat hij bij lange na niet bezat, dat hij haar den volgenden ochtend van het huis der Crimmins zou komen halen. Daarna trok hij de bontmuts over zijn ooren,

MENANGKABAUSCH HUIS.

stak zijn voeten in de riemen van zijn sneeuwschoenen en ging op weg met de groote, schuivende stappen van den volleerden ski-looper. „Hij is geen houthakker”, zei Mrs. Carson, die hem kritisch nakeek, „maar ik geloof wel, dat hij de kunst verstaat.” En Amanda, die een extra paar dikke wollen kousen aantrok, was het met haar eens.

DERDE HOOFDSTUK.

\boxtimes Amanda had, wat den eland betrof, volkomen gelijk gehad. Hij was getraind om in het gareel te loopen. Het was duidelijk dat hij als een heel jong dier was gevangen en op een nederzetting ergens in de bosschen was grootgebracht en vertroeteld. Hij was de gehoorzaamheid zelf en vond het blijkbaar prettig dat men zich met hem bezighield. Maar daar hij niet aan een bit gewend was, moest Amanda hem besturen met leidsels die aan een halster bevestigd waren. \boxtimes Feitelijk had ze die ook niet eens noodig, want het forsche dier gehoorzaamde aan de uitroepen „Hort!” „Ho!” „Halt!” en andere als een goed gewende en gewillige os, maar met meer verstand dan eenige os ooit kan betoonen. \boxtimes Zooals ze daar neergedoken zat in de stevige slede, met een heeten

MENANGKABAU. LANDSCHAP IN HET KARBOUWENGAT.

steen aan de voeten, warm gekleed, goed ingepakt in ouderwetsche buffelhuiden, met twee paar wollen wanten aan en een gezicht dat blozend uit den witten wollen doek keek, waarin het gewikkeld was, voelde Amanda — niettegenstaande haar ongerustheid en de droeve oorzaak van haar reis — een onmiskenbaar genoegen in dien rit. De gemakkelijkheid waarmee ze haar nieuw en indrukwekkend ros bestuurde, verschafte haar een onbeschrijfelijke opgewektheid. Met zijn kolossale, gespleten hoeven, die een soort van sneeuwschoenen vormden en hem een bijzonderen steun verleenden, zijn geweldige kracht in de schouders en zijn zeldzaam lange pooten trok de eland haar door sneeuwhoopen waarin een paard onvermijdelijk zou zijn blijven steken. Hij drong vooruit, niet snel, maar onophoudelijk, en de slede, met haar lagen bouw en breede boomen, zakte niet diep in de sneeuw weg.

Van de wolven was geen spoor te zien; en zoo arriveerde ze, zonder dat er iets bizonders gebeurd was, in den loop van den middag aan de ontginning der Crimmins. Zij vond er de zieke vrouw wanhopig van pijn, koorts en ongerustheid, het kind huilend van angst, den gebogen grijsaard in zichzelf pruttelend terwijl hij met moeite het vuur aanhield met het hout, dat Alec Ross overvloedig achter den haard had opgestapeld. Het was een onbeschrijfelijk treurige toestand en Amanda dankte den hemel, dat ze haar wil had door-

gezet en gekomen was. Inderdaad scheen haar komst als met een tooverslag de situatie te verbeteren, want het kind was niet langer bang, de angst die de vrouw half gek gemaakt had, zakte en de oude man was weer vrij om in zijn grooten stoel te gaan zitten. Er was zooveel te doen, dat Amanda in de eerste uren geen tijd had om ergens aan te denken. Eerst laat in den avond, toen het kind in zijn bedje lag te slapen, en de oude man verdwenen was in het hokje dat hem als slaap-

Foto R. H. Herwig.

IN DEN IJDOORNPOLDER BIJ DURGERDAM.

denken aan zijn goedig, teleurgesteld gezicht als zij er niet zou zijn om hem te begroeten — aan zijn angst om haar brutaal waagstuk. Ten slotte voelde ze een onweerstaanbare neiging om haar oogen te sluiten en sprong ze plotseling overeind. Ze mocht niet in slaap vallen. Zij liep zachtjes naar het bed en vond de patiënte minder rusteloos, haar ademhaling blijkbaar verlicht door de omslagen met heet lijnzaad, die Amanda om haar romp gewikkeld had. Amanda wist niet veel van ziekenverpleging, maar toch wel zooveel, dat het haar met vreugde vervulde te bemerken, dat de pols der zieke minder onregelmatig en krachtiger klopte. En nu volgde het uren-lange gevecht om wakker te blijven. Dat nam al haar aandacht in beslag. Ze had nooit geweten, dat uren zoo eindeloos lang kunnen duren. Ze durfde niet langer dan een paar minuten na elkaar blijven zitten. En vaak dacht ze dat de klok was blijven stilstaan, zoo langzaam kropen de wijzers vooruit. Maar eindelijk was de nacht voorbij en juist toen de felste kou het aanbreken van den dag aankondigde, hoorde zij het geluid van schelletjes. Het waren de dokter en Ross, die aangekomen waren en die een verpleegster hadden meegebracht uit het Settlement. Amanda hoorde den dokter zeggen, dat haar hulp en haar lijnzaad pappen vermoedelijk het grootste gevaar hadden afgewend — dat Mrs. Crimmins het er wel weer

bovenop zou halen. Ze zag den blik van grenzeloze bewondering in de oogen van Alec Ross. Daarna rolde ze zich alseen poesje in den grooten stoel van den ouden man en viel onmiddellijk in slaap. Na de angst en de vermoeienis, die Amanda ondergaan had, was het een eind in den middag geworden, voor ze weer zoo ver op streek was, dat ze naar huis kon terugkeeren. Alec Ross, die er stalen spieren op na scheen te houden, had plan weer naar het Settlement terug te keeren en met

een hartklopping, die ze zeli niet begreep, bood zij hem een plaats in de slede aan. Hij nam de uitnoodiging gretig aan — onder de schertsende voorwaarde dat ze niet van hem verlangde dat hij zou mennen. „Ik geloof niet, dat ik veel aanleg heb om voor Hagenbeck te spelen”, zei hij verontschuldigend. „U moet ook geen oogenblik denken, dat ik u dat schattige dier zou laten mennen”, antwoordde Amanda met beslistheid. „Hij schijnt precies te weten wat ik van hem verlang. Ik geloof niet, dat hij het prettig zou vinden als iemand anders dan ik de leidsels in handen had.” „Daaruit blijkt dat het een verstandig dier is. Ik ben 't heelemaal met hem eens”, zei de jonge man, terwijl hij haar stevig in de reisdekens wikkelde, alvorens zelf zijn plaats in te nemen. Amanda trok haar neusje op, half wantrouwend, half uitdagend. Zij wist eigenlijk niet precies of hij haar voor den mal hield of niet. Misschien dreef hij wel den spot met haar eland — wat onvergeefflijk dom van hem geweest zou zijn. Zij was ontstemd en teleurgesteld. Maar daar ze al haar aandacht moest wijden aan het vertrek, merkte hij niet dat ze uit haar humeur was. Hij begon te praten, opgewekt en interessant.

(Wordt vervolgd).